

ทัศนคติและการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์และวิธีปฏิบัติ ทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบัน ตามกฎหมายว่าด้วยยา พ.ศ. 2557 ในจังหวัดมุกดาหาร

Attitude and practice following the notification of the Ministry of
Public Health on requirement of location, equipment and community
pharmacy practices in the modern drug pharmacy under the Medicines
Act B.E. 2557 (2014) in Mukdahan province

สุภาพ วงศ์พัฒน์วดี ปนัดดา สรรพโส

กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมุกดาหาร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันในจังหวัดมุกดาหารและการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันตามกฎหมายว่าด้วยยา พ.ศ. 2557 รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข

ระเบียบวิธีวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา ประชากรที่ทำการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันทุกรายในจังหวัดมุกดาหารที่ได้รับอนุญาตก่อนกฎกระทรวงมีผลใช้บังคับ (ได้รับอนุญาตก่อน 25 มิถุนายน 2557) จากกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมุกดาหาร รวมทั้งสิ้นจำนวน 42 ราย เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถาม ซึ่งผ่านการทดสอบและมีความเที่ยงด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา คอนบาค รวมเท่ากับ 0.9898 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความสัมพันธ์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ Pearson Chi-Square และสถิติทดสอบ Kendall's tau-b

ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติและการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ข้างต้นอยู่ในระดับสูงมาก ทัศนคติมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง ในทิศทางเดียวกันกับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ของ Pearson Chi-Square และค่าสถิติทดสอบ Kendall's tau-b เท่ากับ 0.793 สำหรับปัญหาอุปสรรค ที่พบด้านสถานที่ อุปกรณ์คือสถานที่ขายยามีพื้นที่จำกัดและงบประมาณมีจำกัด ด้านวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันคือ ขาดเภสัชกรอยู่ปฏิบัติงานตลอดเวลาที่เปิดทำการ ไม่สามารถจัดทำบัญชียาทุกรายการให้เป็นปัจจุบัน ต้นทุนการจ้างเภสัชกรและผู้จัดการร้านยามากขึ้น ข้อเสนอแนะด้านสถานที่ อุปกรณ์คือควรลดมาตรฐานของขนาดพื้นที่ร้านขายยาลง ควรเปลี่ยนการใช้วัสดุที่ปิดบังยาในส่วนที่จำหน่ายโดยเภสัชกรเป็นการล่อคู้โดยกฎเกณฑ์เภสัชกรไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ ด้านวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่

ขายยาแผนปัจจุบันควรมีการควบคุมให้ เภสัชกรต้องอยู่ประจำทุกร้าน ถ้าเภสัชกรไม่อยู่ร้านต้องปิดร้านและห้ามเภสัชกรที่รับราชการขอใบอนุญาตขายยาแผนปัจจุบัน ควรมีการจัดสัมมนาเป็นประจำให้กับร้านขายยา เภสัชกร และอำนวยความสะดวกแก่เภสัชกรชุมชนในส่วนภูมิภาคมากขึ้น โดยผ่านทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกแห่ง

คำสำคัญ: การปฏิบัติ ทัศนคติ

Abstract

The purposes of this research were to identify the attitude towards the notification of the Ministry of Public Health on requirement of location, equipment and community pharmacy practices in modern drug pharmacy under the Medicines Act B.E. 2557 (2014) in Mukdahan province and to identify the practical compliance with the notification of Ministry of Public Health on requirement of location, equipment and community pharmacy practices in modern drug pharmacy under the Medicines Act B.E. 2557 (2014) in Mukdahan province including to study the relationship between attitude and practical compliance with this notification.

This study used a descriptive research design. The population of this research were the modern drug sale licensed holders. All of the population total of 42 cases in Mukdahan province were authorized before the Ministerial Regulations come into force. (Authorized before June 25, B.E. 2557 (2014)) There were 42 cases that completed and sent back their questionnaires.

The research instrument was questionnaire which tested for content validity with Conbrach's Alpha Coefficient of 0.9898 accordingly with the components. Statistical analysis were frequency distribution, mean, percentage, standard deviation, Pearson Chi-Square. and the Kendall's tau-b.

Major research findings were as follow: the attitude and The practical compliance following the notification of the Ministry of Public Health on requirement of location, equipment and community pharmacy practices in the modern drug pharmacy under the Medicines Act B.E. 2557 (2014) were at a very high level. Attitudes were positively correlated at relatively high levels in the same direction with the practical compliance of the notification of the Ministry of Public Health on requirement of location, equipment and community pharmacy practices in the modern drug pharmacy under the Medicines Act B.E. 2557 (2014) and were statistically

significant at the 0.01 with Pearson Chi-Square coefficient and Kendall's tau-b test statistic value was 0.793. The location and equipment obstacles were limited area and budget constraints. The community pharmacy practice obstacle in the modern drug pharmacy were the lack of pharmacist on duty through the open hour of pharmacy and unable to report the up-to-date drug usage report including the increasing of cost of the pharmacists and store managers. Employment.

For the suggestions for location and equipment this notification should be reduced the standard size of the pharmacy area and the opaque materials which use for cover dangerous drugs and should be replaced by locking the locker/glass cabinet with key when the pharmacist was not on duty. The suggestions for community pharmacy practice notification on the full time pharmacists required to every pharmacy should be strongly regulated. The pharmacy must be closed if there is no pharmacist on duty. The pharmacist who works in the government service must not own the pharmacy. The provincial health office should support and facilitate the regional pharmacy by arrange the seminar or conference.

Keywords : Practices, Attitudes

บทนำ

สถานที่ขายยาแผนปัจจุบันเป็นหน่วยหนึ่งของระบบบริการสุขภาพที่อยู่ใกล้ชิดและเป็นทางเลือกแรกของประชาชนที่ใช้บริการเมื่อเจ็บป่วยในเบื้องต้น จากการสำรวจที่ผ่านมาพบว่าประชาชนร้อยละ 60-70 ที่ใช้บริการร้านยาเป็นแห่งแรกเมื่อเกิดการเจ็บป่วย⁽¹⁾ และอาการเจ็บป่วยส่วนใหญ่ที่พบ เช่น ปวดศีรษะ และอาการปวดต่างๆ (headache and other pain) ไข้ (fever) การติดเชื้อในทางเดินปัสสาวะ (urinary tract infections) และการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ (respiratory tract infections) ส่วนยาที่พบการซื้อมาใช้รักษาตนเองมากที่สุดคือ ยาดับการอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (non-steroidal anti-inflammatory drugs) ยาที่ใช้รักษา ระบบทางเดินอาหาร (medications used for gastro intestinal problems) และยาปฏิชีวนะ (antibiotics) ตามลำดับ⁽²⁾ เพื่อความปลอดภัยของประชาชนกระทรวงสาธารณสุขจึงกำหนดให้สถานที่ขายยาแผนปัจจุบันต้องปฏิบัติตามได้พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 ในปี พ.ศ. 2556 กระทรวงสาธารณสุขได้ออกกฎกระทรวง การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตขายยาแผนปัจจุบัน พ.ศ. 2556⁽³⁾ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เป็นการออกกฎหมายขึ้นแทนที่กฎกระทรวงฉบับที่ 15

(พ.ศ. 2525) และกฎกระทรวงฉบับที่ 21 (พ.ศ. 2528) ออกตามความในพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 เนื่องจากเป็นกฎหมายฉบับเดิมที่บังคับใช้มาเป็นเวลานานและปรากฏว่า ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและในปี พ.ศ. 2557 ได้มีการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์ และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันตามกฎหมายว่าด้วยยา พ.ศ. 2557⁽⁴⁾ ซึ่งประกอบด้วย 3 หมวด ได้แก่ หมวดบุคลากร หมวดควบคุมคุณภาพยา และหมวดการให้บริการทางเภสัชกรรมกับผู้ป่วย โดยพัฒนามาจากแนวทางการปฏิบัติที่ดีทางเภสัชกรรม (Good Pharmaceutical Practice) ของสหพันธ์เภสัชกรรมนานาชาติ (The International Pharmaceutical Federation)⁽⁵⁾ และ “มาตรฐานร้านยา” ของสภาเภสัชกรรม

ร้านขายยาที่ได้รับอนุญาตก่อนกฎกระทรวงมีผลใช้บังคับ (ได้รับอนุญาตก่อน 25 มิถุนายน 2557) ได้รับการผ่อนผันการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติที่ดีทางเภสัชกรรมชุมชน (GPP) ตามกฎกระทรวงฯ ข้อ 6 ข้อ 7 และ ข้อ 11 ตามความในกฎกระทรวงฯ ข้อ 23 และ ข้อ 24 ในระยะเวลาไม่เกิน 8 ปี นับแต่วันที่กฎกระทรวงฯ มีผลบังคับใช้

จากการตรวจสอบเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์สุขภาพประจำปี 2558 ของกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมุกดาหาร⁽⁶⁾ ผลการตรวจสอบเฝ้าระวังและการตรวจเพื่อต่ออายุใบอนุญาตพบว่า มีสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันทั้งหมด 66 แห่งเป็นสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันที่ได้รับอนุญาตก่อนกฎกระทรวงมีผลใช้บังคับ (ได้รับอนุญาตก่อน 25 มิถุนายน 2557) จำนวน 56 แห่ง และสถานที่ขายยา

แผนปัจจุบันที่ได้รับอนุญาตหลังกฎกระทรวงมีผลใช้บังคับจำนวน 10 แห่ง เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ที่เน้นให้ประชาชนได้บริโภคผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพที่มีมาตรฐานและปลอดภัยตามมาตรฐานวิชาชีพ ส่งเสริมให้เกิดความปลอดภัยด้านยา นำสู่สุขภาพที่ดีของประชาชน โดยมีร้านยาเป็นที่พึ่งด้านสุขภาพใกล้บ้าน อีกทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมร้านยาเพื่อเข้าสู่การบริการในระบบประกันสุขภาพ รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างความพร้อมของร้านยาให้มีศักยภาพในการแข่งขันภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาเรื่องทัศนคติและการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่อง การกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันตามกฎหมายว่าด้วยยา พ.ศ. 2557 ในจังหวัดมุกดาหารมาก่อน ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข จึงสนใจจะทำการศึกษาเรื่องทัศนคติและการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ดังกล่าว เพื่อนำผลการศึกษาวិจัยครั้งนี้ไปพัฒนาการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคของจังหวัดมุกดาหารให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อจำแนกระดับทัศนคติและระดับการปฏิบัติตามความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับการปฏิบัติ และปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ การปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันตามกฎหมายว่าด้วยยา พ.ศ. 2557

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ทำการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันที่ขอรับอนุญาตจากกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมุกดาหารทุกรายในจังหวัดมุกดาหารและได้รับอนุญาตก่อนกฎกระทรวงมีผลใช้บังคับ (ได้รับอนุญาตก่อน 25 มิถุนายน 2557) รวมทั้งสิ้นจำนวน 56 ราย มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวน 42 ราย

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยศึกษาทัศนคติของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันในจังหวัดมุกดาหารและความสามารถในการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขในจังหวัดมุกดาหารโดยคาดว่าทัศนคติและการปฏิบัติมีความสัมพันธ์กัน ส่วนตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุนของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันพร้อมทั้งหาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีในการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานที่ประกอบด้วยข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและข้อมูลปัจจัยสนับสนุนของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบัน ข้อมูลทัศนคติและการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนฯ ปัญหาและอุปสรรคที่พบและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ดังกล่าว

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำแบบสอบถามข้อมูลทัศนคติและการปฏิบัติ ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุน ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ไปจำแนกค่าคะแนนและคำนวณหาค่าสถิติ ดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสนับสนุนของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบัน โดยแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากทัศนคติและการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ โดยแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งจัดระดับทัศนคติและการปฏิบัติ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ จากแบบสอบถามทัศนคติและการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ มี 3 หมวด คือ 1. ด้านสถานที่ มีจำนวน 10 ข้อ 2. อุปกรณ์ มีจำนวน 6 ข้อ และ 3. ข้อกำหนดด้านวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชน จำนวน 24 ข้อ ทั้ง 3 หมวดรวม 40 ข้อ แบบสอบถามเป็นสเกลของความต่อเนื่อง (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ทำให้มีคะแนนรวม 200 คะแนน แล้วนำมาแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับสูงมาก มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 161-200 ของคะแนนเต็ม ระดับสูง มีคะแนนร้อยละ 121-160 ของคะแนนเต็ม ระดับปานกลาง มีคะแนน ร้อยละ 81-120 ของคะแนนเต็ม ระดับต่ำ มีคะแนนร้อยละ 41-80 ของคะแนนเต็ม ระดับต่ำมาก มีคะแนนร้อยละ 0-40 ของคะแนนเต็ม

3. การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนทัศนคติกับคะแนนการปฏิบัติ ตามประกาศ

กระทรวงสาธารณสุข โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่า Pearson Chi-Square และสถิติทดสอบ Kendall's tau-b

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุนกับทัศนคติและ การปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่า Pearson Chi-Square และ สถิติทดสอบ Gamma

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข โดยการรวบรวมข้อมูลที่ได้แล้วจัดกลุ่มเป็นหมวดหมู่เพื่ออภิปรายผล

ผลการศึกษา

ผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันที่ขอรับอนุญาตจากกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมุกดาหารและได้รับอนุญาตก่อนกฎกระทรวงมีผลใช้บังคับ (ได้รับอนุญาตก่อน 25 มิถุนายน 2557) รวมทั้งสิ้นจำนวน 56 ราย มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.0

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามนำเสนอเป็น 2 ส่วนคือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและข้อมูลปัจจัยสนับสนุน

1.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

กลุ่มประชากรที่ศึกษาเป็นเพศหญิงร้อยละ 59.5 มากกว่าเพศชายมีเพียงร้อยละ 40.5 พบว่า มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 37 ปี 10 เดือน มีอายุน้อยที่สุดคือ 25 ปี และสูงสุดคือ 68 ปี โดยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนมากสุดมีช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.8 พบว่ามีสถานภาพคู่

เป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 59.5 ส่วนระดับการศึกษาพบมากที่สุดคือจบการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 88.1 ด้านสถานะในสถานที่ยาแผนปัจจุบันส่วนใหญ่ร้อยละ 71.4 เป็นเภสัชกร สำหรับระยะเวลาการปฏิบัติงานในสถานที่ยาแผนปัจจุบัน พบว่า ระยะเวลาระหว่าง 6-10 ปี มีจำนวนมากที่สุดเท่ากับร้อยละ 32.9 มีระยะเวลาการปฏิบัติงานในร้านขายยาแผนปัจจุบันเฉลี่ย 9 ปี 10 เดือน

ตารางที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันแสดงเป็นความถี่ ร้อยละ

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	17	40.5
หญิง	25	59.5
รวม	42	100.0
อายุ		
20-30 ปี	10	23.8
31-40 ปี	23	54.8
41-50 ปี	4	9.5
51-60 ปี	2	4.8
61-70 ปี	3	7.1
รวม	42	100.0
อายุน้อยที่สุดถึงสูงสุด 25 ปี ถึง 68 ปี		
อายุเฉลี่ย 37 ปี 10 เดือน $\pm$ 10 ปี 3 เดือน		

1.2 ข้อมูลปัจจัยสนับสนุน

พบว่า เป็นผู้ที่เคยได้รับการฝึกอบรม/ประชุม/สัมมนา ศึกษาดูงาน มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 64.30 เคยได้รับการตรวจติดตามงาน ร้อยละ 78.6 และเคยมีการหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในระยะเวลา 1 ปี ร้อยละ 92.9

2. การวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติต่อประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์ และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันตามกฎหมายว่าด้วยยา พ.ศ. 2557 ในจังหวัด มุกดาหาร

2.1 ระดับทัศนคติต่อประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์และวิธีปฏิบัติ ทางเภสัชกรรมชุมชนฯ ในจังหวัดมุกดาหารในภาพรวมทุกหมวดและการสรุปแต่ละหมวด

ตารางที่ 2 การจำแนกระดับทัศนคติต่อประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์ และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันตามกฎหมายว่าด้วยยา พ.ศ. 2557 ในจังหวัด มุกดาหารในภาพรวมทุกหมวดแสดงเป็นความถี่ ร้อยละ

ระดับทัศนคติ	ช่วงคะแนน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สูงมาก	161 - 200	33	78.6
สูง	121 - 160	9	21.4
ปานกลาง	81 - 120	0	0
ต่ำ	41 - 80	0	0
ต่ำมาก	0 - 40	0	0
คะแนนต่ำสุดถึงสูงสุด 146 คะแนน ถึง 200 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 176.40 คะแนน $\pm$ 16.20 คะแนน			
รวม	0 - 200	42	100.00

จากตารางที่ 2 ระดับทัศนคติต่อประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ในภาพรวมทุกหมวดอยู่ในระดับสูงมาก และระดับสูง โดยไม่มีระดับปานกลาง ต่ำและระดับต่ำมาก พบว่าระดับคะแนนทัศนคติต่อประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ในแต่ละหมวดอยู่ในระดับสูงมาก โดยหมวดสถานที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 44.1 คะแนน ($\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.6 คะแนน) จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน หมวดอุปกรณ์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.9 คะแนน ($\pm$ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 3.4 คะแนน) จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน หมวดบุคลากร มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 22.8 คะแนน ($\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.4 คะแนน) จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน หมวดการควบคุมคุณภาพยา มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 31.1 คะแนน ($\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.0 คะแนน) จากคะแนนเต็ม 35 คะแนน หมวดการให้บริการ ทางเภสัชกรรมในร้านยา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 52.6 คะแนน ($\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.5 คะแนน) จากคะแนน เต็ม 60 คะแนน

2.2 ระดับทัศนคติต่อประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ในจังหวัดมุกดาหารแต่ละหมวด

พบว่าหมวดสถานที่ หมวดอุปกรณ์ หมวดบุคลากร หมวดการควบคุมคุณภาพยา และหมวดการให้บริการ ทางเภสัชกรรมในร้านยา ของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติต่อประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ อยู่ในระดับสูงมาก รองลงมาคือระดับสูง โดยไม่มีระดับปานกลางระดับต่ำและระดับต่ำมาก

2.3 จำแนกระดับคะแนนทัศนคติต่อประกาศกระทรวงสาธารณสุข ของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบัน กับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุน

พบว่าทุกปัจจัยมีระดับคะแนนทัศนคติต่อประกาศกระทรวงสาธารณสุข อยู่ในระดับสูงมากมีสัดส่วนสูงสุด รองลงมาคือระดับสูง โดยไม่มีระดับปานกลางระดับต่ำและระดับต่ำมาก

2.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุนกับทัศนคติต่อประกาศ กระทรวงสาธารณสุข ของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบัน

ไม่มีปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุนใดมีความสัมพันธ์กับทัศนคติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ด้วยค่า Chi-Square Tests อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. การวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันตามกฎหมายว่าด้วยยา พ.ศ. 2557 จังหวัดมุกดาหาร

3.1 ระดับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดมุกดาหารภาพรวมทุกหมวดและสรุป แต่ละหมวด

ตารางที่ 3 ระดับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์และวิธีปฏิบัติ ทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันตามกฎหมายว่าด้วยยา พ.ศ. 2557 จังหวัดมุกดาหารภาพรวม ทุกหมวดแสดงเป็นความถี่ ร้อยละ

ระดับการปฏิบัติ	ระดับคะแนน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สูงมาก	181 - 200	28	66.7
สูง	121 - 180	14	33.3
ปานกลาง	61 - 120	0	0
ต่ำ	41 - 60	0	0
ต่ำมาก	0 - 40	0	0
คะแนนต่ำสุดถึงสูงสุด 146 คะแนน ถึง 200 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 174.6 คะแนน $\pm$ 18.1 คะแนน			
รวม	0 - 200	42	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่าการจำแนกระดับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ภาพรวมทุกหมวด อยู่ในระดับสูงมาก รองลงมาคือระดับสูง โดยไม่มีระดับปานกลาง ต่ำและระดับต่ำมาก

แต่ละหมวดมีคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติ อยู่ในระดับสูงมาก โดยหมวดสถานที่ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 43.7 คะแนน ($\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.2 คะแนน) จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน หมวด อุปกรณ์มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 25.8 คะแนน ($\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.6 คะแนน) จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

หมวดบุคลากร มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 22.1 คะแนน ($\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.4 คะแนน) จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน หมวดการควบคุมคุณภาพยา มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 30.7 คะแนน ($\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.3 คะแนน) จากคะแนนเต็ม 35 คะแนน หมวดการให้บริการทางเภสัชกรรมในร้านยา มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 52.3 คะแนน ($\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.5 คะแนน) จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน

3.2 ระดับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดมุกดาหารแต่ละหมวด

หมวดสถานที่ หมวดอุปกรณ์ หมวดบุคลากร หมวดการควบคุมคุณภาพยา หมวดการให้บริการทางเภสัชกรรมในร้านยา พบว่าความถี่ของระดับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดมุกดาหารของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงมากรองลงมาคือระดับสูงโดยไม่มีระดับปานกลางระดับต่ำและระดับต่ำมาก

3.3 จำแนกระดับคะแนนการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดมุกดาหารของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุน

จากข้อมูลที่ได้ระดับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดมุกดาหารของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันจำแนกตามกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุน มีระดับสูงมาก รองลงมาคือระดับสูงโดยไม่มีระดับปานกลาง ระดับต่ำและระดับต่ำมาก

3.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุนกับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบัน

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าปัจจัยส่วนใหญ่ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กันคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานะในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบัน ระยะเวลาการปฏิบัติงานในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันมานาน การเคยได้รับการนิเทศติดตามงานในระยะ 1 ปี การหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในระยะ 1 ปี ยกเว้น ในส่วนของ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือปัจจัยสถานภาพสมรสกับปัจจัยการได้รับการฝึกอบรม ประชุม/สัมมนา ศึกษาดูงาน

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบัน ตามกฎหมายว่าด้วยยา พ.ศ. 2557 ของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันในจังหวัดมุกดาหาร

ตารางที่ 4 ค่าเพียร์สันไคสแควร์ระหว่างทัศนคติกับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบัน ตามกฎหมายว่าด้วยยา พ.ศ. 2557 ของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันในจังหวัดมุกดาหาร

ความสัมพันธ์ระหว่าง	p-value
1. ทัศนคติกับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่อุปกรณ์ฯ	0.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (สองทาง)

ตารางที่ 5 ค่าสถิติทดสอบ Kendall's tau-b ระหว่างทัศนคติกับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันตามกฎหมายว่าด้วยยา พ.ศ. 2557 ของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันในจังหวัดมุกดาหาร

ความสัมพันธ์ระหว่าง	r_{xy}	p-value
1. ทัศนคติกับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์ฯ	0.793*	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (สองหาง)

พบว่าทัศนคติกับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันในจังหวัดมุกดาหารมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสถิติทดสอบ Kendall's tau-b เท่ากับ 0.793 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์สูงมากและในทิศทางเดียวกัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันในจังหวัดมุกดาหาร

จากการวิจัยพบว่าปัญหาอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันในจังหวัดมุกดาหาร ในข้อกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์ คือ สถานที่ขายยามีพื้นที่จำกัดไม่สามารถจัดเตรียมพื้นที่ขายยา ให้คำแนะนำด้านยาและสำรองยาได้เพียงพอตามเกณฑ์ งบประมาณมีจำกัดทำให้ไม่สามารถติดเครื่องปรับอากาศ จัดหาถังดับเพลิง จัดหาหม้อหรือฉาบบ้างยาอันตรายได้ ไม่เห็นความสำคัญของอุปกรณ์บางอย่าง เช่น ที่วัดส่วนสูง ถาดนับเม็ดยา และเครื่องชั่งน้ำหนัก

ในเรื่องปัญหาอุปสรรคในข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันคือหาเภสัชกรอยู่ตลอดเวลาทำการได้ยาก มีต้นทุนการจ้างเภสัชกรและผู้จัดการร้านยามากขึ้น ไม่เคยมีใบสั่งยาจากแพทย์และสัตวแพทย์มาที่ร้านขายยา และผู้มารับบริการ มักระบุชื่อยาและจำนวนที่ต้องการซึ่งบางครั้งไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เรื่องเวลาที่จำกัดทำให้เภสัชกรไม่สามารถเขียนซองยาได้ละเอียดตามเกณฑ์ รวมถึงไม่มีเวลาซักถามติดตามอาการอันไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาและจัดหากระบวนการส่งต่อผู้ป่วยได้ นอกจากนี้สถานที่ขายยาแผนปัจจุบันส่วนใหญ่ได้จัดทำบัญชียาอันตรายและยาควบคุมพิเศษ แต่ไม่สามารถจัดทำบัญชียาทุกรายการให้เป็นปัจจุบัน

ส่วนข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันในจังหวัดมุกดาหารในด้านการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์คือ ต้องมีการสอบเทียบเครื่องมืออุปกรณ์ที่เก่าทุกปี ถาดนับเม็ดยาควรดูตามความจำเป็นของแต่ละร้านหรือออนไลน์ในวิธีบริหารที่ไม่มีการปนเปื้อนระหว่างยาได้ ไม่ควรกำหนดขนาดร้านขายยา ขอให้มั่นคงถาวรก็พอการใช้วัสดุที่ปิดตู้ยา อาจจะไม่สามารถป้องกันการขายยาโดยบุคคลที่ไม่ใช่เภสัชกรได้ ควรเปลี่ยนเป็นการล็อคตู้โดยกุญแจกรณีเภสัชกรไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ และข้อเสนอแนะด้านวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันคือ เภสัชกรต้องอยู่ประจำทุกร้าน ถ้าเภสัชกรไม่อยู่ร้านต้องปิดร้านและห้ามเภสัชกรรับราชการขอใบอนุญาตขายยาแผนปัจจุบัน ควรมีการแก้ไขประกาศกระทรวงฯ ให้เภสัชกรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หลายแห่งแต่เวลาไม่ซ้อนทับกัน และสามารถปฏิบัติได้ง่าย มีการให้ความรู้ การอำนวยความสะดวกแก่เภสัชกรชุมชน

ในส่วนภูมิภาคมากขึ้น ผ่านทางสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดทุกจังหวัดและควบคุมกำกับผู้รับอนุญาตขายยา แผนปัจจุบันรวมทั้งการควบคุมสื่อโฆษณา ภาครัฐควรจัดการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกันผ่านทางหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดความปลอดภัยต่อประชาชนต่อไป

การสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ระดับทัศนคติและการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ในภาพรวมทุกหมวดอยู่ในระดับสูงมากและระดับสูง โดยไม่มีระดับปานกลาง ต่ำและระดับต่ำมากและคะแนนในแต่ละหมวดอยู่ในระดับสูงมาก แต่ในหมวดอุปกรณ์ของทัศนคติ ยังมีระดับปานกลางบ้างเล็กน้อย การจำแนกระดับคะแนนทัศนคติและการปฏิบัติ กับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุนก็พบว่าอยู่ในระดับสูงมากมีสัดส่วนสูงสุด รองลงมาคือระดับสูง โดยไม่มีระดับปานกลางระดับต่ำและระดับต่ำมาก และพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุนส่วนใหญ่ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติและการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ยกเว้น ในส่วนของ 2 ปัจจัยที่ของการปฏิบัติ คือ ปัจจัยสถานภาพสมรส และปัจจัยการได้รับการฝึกอบรม ประชุม/สัมมนา ศึกษาดูงานในระยะ 1 ปี มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ที่สำคัญเราพบว่า ทัศนคติกับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบัน ในจังหวัดมุกดาหารมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน แสดงว่าผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันในจังหวัดมุกดาหารมีทัศนคติให้การยอมรับและความพร้อมในการนำไปใช้หรือการปฏิบัติ (Practice) เกี่ยวกับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ในระดับสูงเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นควรพัฒนาทัศนคติการรับรู้เกี่ยวกับประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ให้มากขึ้น โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาการปฏิบัติงาน เช่น การมีเว็บไซต์ และ กลุ่มไลน์ การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์หรือการเปิดสายตรงเพื่อรับปรึกษาปัญหา จากการวิจัยพบว่าปัญหาอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ของผู้รับอนุญาตขายยาแผนปัจจุบันในจังหวัดมุกดาหาร ในข้อกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์ คือ สถานที่ขายยามีพื้นที่จำกัด ไม่สามารถจัดเตรียมพื้นที่ขายยา ให้คำแนะนำด้านยา และสำรองยาได้เพียงพอตามเกณฑ์ งบประมาณมีจำกัด ทำให้ไม่สามารถติดตั้งเครื่องปรับอากาศ จัดหาถังดับเพลิง จัดหาหม้อหรือฉามาปิดบังยาอันตรายได้ ไม่เห็นความสำคัญของอุปกรณ์บางอย่าง เช่น ที่วัดส่วนสูง ถาดนับเม็ดยาและเครื่องชั่งน้ำหนัก ส่วนปัญหาอุปสรรคในข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชน ในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันคือหาเภสัชกรอยู่ตลอดเวลา ทำการได้ยาก มีต้นทุนการจ้างเภสัชกรและผู้จัดการร้านยา มากขึ้น เรื่องเวลาที่จำกัดทำให้เภสัชกรไม่สามารถเขียนซองยาได้ละเอียดตามเกณฑ์ รวมถึงไม่มีเวลาซักถามติดตามอาการอันไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาและจัดหากระบวนการส่งต่อผู้ป่วยได้ นอกจากนี้สถานที่ขายยาแผนปัจจุบันส่วนใหญ่ได้จัดทำบัญชียาอันตรายและ

ยาควบคุมพิเศษ แต่ไม่สามารถจัดทำบัญชียาทุกรายการให้เป็นปัจจุบัน ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์ และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนฯ ในด้านสถานที่ อุปกรณ์คือ ต้องมีการสอบเทียบเครื่องมืออุปกรณ์ที่เก่าทุกปี การใช้วัสดุที่ปิดตัวยาคควรเปลี่ยนเป็นการลือคู้ โดยกฎเกณฑ์เภสัชกรไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่และข้อเสนอแนะด้านวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันคือเภสัชกรต้องอยู่ประจำทุกร้าน ถ้าเภสัชกรไม่อยู่ร้านต้องปิดร้านและห้ามเภสัชกรรับราชการขอใบอนุญาตขายยาแผนปัจจุบัน ควรมีการแก้ไขประกาศกระทรวงฯ ให้เภสัชกรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หลายแห่ง แต่เวลาไม่ซ้อนทับกัน และสามารถปฏิบัติได้ง่าย มีการให้ความรู้ การเข้าถึงข้อมูลแก่เภสัชกรชุมชนในส่วนภูมิภาคมากขึ้นผ่านทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกแห่ง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การวิจัยครั้งนี้พบว่าระดับทัศนคติและการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันตามกฎหมายว่าด้วยยา พ.ศ. 2557 ภาพรวมอยู่ในระดับสูงมากแต่ก็ยังมีบางหมวดที่ยังอยู่ในระดับปานกลางดังนั้นจึงควรมีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันเกี่ยวกับประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องการกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์ และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนฯ ให้มากขึ้นและต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

2. ทัศนคติมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงและมีทิศทางเดียวกันกับการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.01 ควรพัฒนาทัศนคติการรับรู้เกี่ยวกับประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ให้มากขึ้น โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาการปฏิบัติงาน เช่น การมีเว็บไซต์ และ กลุ่มไลน์ การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์หรือการเปิดสายตรงเพื่อรับปรึกษาปัญหา การประชุมสัมมนาและมีการประเมินผลการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงฯ ตรวจร้านขายยาตามแบบประเมิน GPP พร้อมรับฟังข้อคิดเห็นเพื่อปรับปรุง เพื่อให้เกิดผลต้องการให้มากขึ้นต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนฯ ในด้านสถานที่ อุปกรณ์คือ ต้องมีการสอบเทียบเครื่องมืออุปกรณ์ที่เก่าทุกปี การใช้วัสดุที่ปิดตัวยาคควรเปลี่ยนเป็นการลือคู้โดยกฎเกณฑ์เภสัชกรไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ ควรมีการแก้ไขประกาศกระทรวงฯ ให้เภสัชกรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หลายแห่ง แต่เวลาไม่ซ้อนทับกัน และสามารถปฏิบัติได้ง่าย ควรมีการให้ความรู้ การเข้าถึงข้อมูลแก่เภสัชกรชุมชนในส่วนภูมิภาคมากขึ้นผ่านทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกแห่ง

เอกสารอ้างอิง

1. ชื่องมาศ นิติตถุคาริน. (2551). *ทำไมต้องร้านยาคุณภาพ*. คู่มือการฝึกปฏิบัติงานเภสัชกรรมชุมชน ปี 2551. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. นนทบุรี.
2. Ahmad A, Patel I, Mohanta GP, and Balkrishnan R. (2014). *Evaluation of Self Medication Practices in Rural Area of Town Sahaswan at Northern India Ann Med Health Sci Res*. 2014 Jul-Aug; 4(Suppl 2): S73–S78.

3. กฎกระทรวงการขออนุญาตและการออกใบอนุญาต
ขายยาแผนปัจจุบัน พ.ศ.2556, (2556, 27 ธันวาคม).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 130 ตอนที่ 136 ก.
4. ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่อง การกำหนดเกี่ยวกับ
สถานที่ อุปกรณ์ และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชน
ในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันตามกฎหมายว่าด้วยยา
พ.ศ. 2557, (2557, 5 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 131 ตอนพิเศษ 223 ง.
5. Good Pharmacy Practice. (2016). Available in
[http://www.fip.org/www/index.php?page=](http://www.fip.org/www/index.php?page=good_pharmacy_practice)
[good_pharmacy_practice](http://www.fip.org/www/index.php?page=good_pharmacy_practice) Accessed at 25
February 2016.
6. กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข. (2558).
สรุปผลการปฏิบัติงานประจำปี 2558 จังหวัดมุกดาหาร
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมุกดาหาร.

